

Eläkeläisten työnteko

Eläkeläisten työnteko lisääntyy edelleen

Vuoden 2022 lopussa oli 430 000 alle 68-vuotiasta eläkkeensaajaa, joille maksettiin eläkettä oman työuran perusteella. Heistä lähes 110 000 eli joka neljäs teki töitä. Jos joukosta otetaan pois osittaisen vanhuuseläkkeen valinneet, määrä putoaa 380 000 eläkkeensaajaan, joista 70 000 eli joka viides kävi töissä.

Yleisintä työnteko on osatyökyvyttömyyseläkkeen rinnalla. Osa-eläkettä saaneista oli työssä vuoden 2022 lopussa 80 %. Työtä tehdään usein myös osittaisella vanhuuseläkkeellä. Vuoden 2022 lopussa sen valinneista kolme neljästä jatkoi työntekoa.

Varsinaisen vanhuuseläkkeen rinnalla teki töitä vuoden 2022 lopussa 40 000 alle 68-vuotiasta. Heistä pari tuhatta oli alle 63-vuotiaita vuoden 2022 lopussa.

Joulukuussa 2022 työssä olleiden eläkkeensaajien lukumäärä ja osuus kyseistä eläkettä saaneista alle 68-vuotiaista eläkkeensaajista

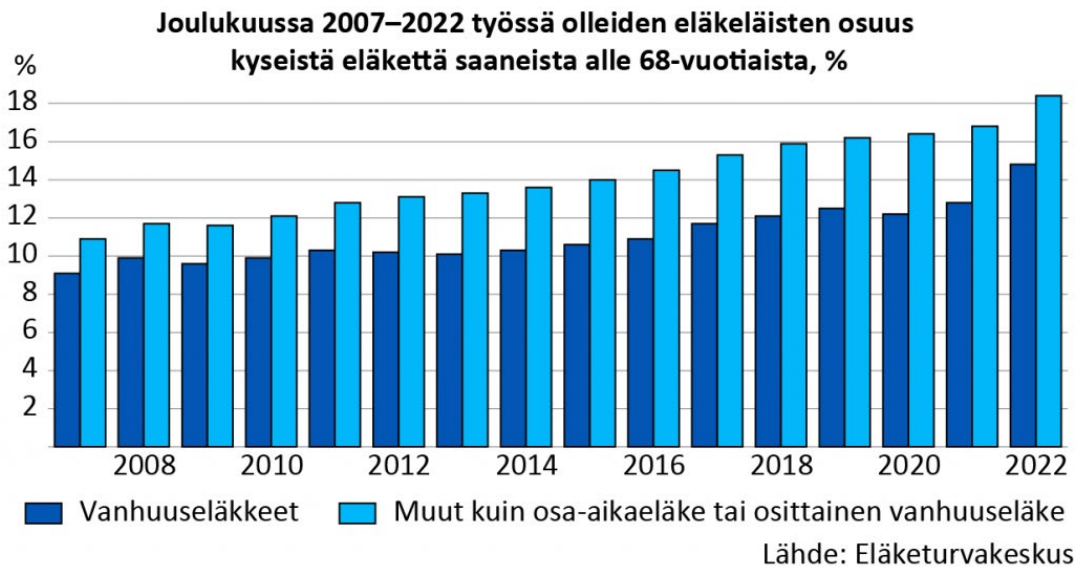
Eläkelaji	Molemmat sukupuolet, hlö	Molemmat sukupuolet, %
Kaikki	108 888	25,3
– Ilman osittaista vanhuuseläkettä	69 818	18,4
Varsinainen vanhuuseläke	38 310	14,8
Osittainen vanhuuseläke	39 041	75,5
Työkyvyttömyyseläke	31 397	26,1
– Täysi työkyvyttömyyseläke	13 075	13,4
– Osatyökyvyttömyyseläke	18 325	80,8

Työskentely eläkkeen rinnalla on lisääntynyt tasaisesti koko tarkastelujakson, vuodesta 2007 lähtien. Sekä henkilömäärä että osuus alle 68-vuotiaista eläkkeensaajista on kasvanut. Osan muutoksesta selittää osatyökyvyttömyyseläkkeiden määrän nousu, osan puolestaan työnteon yleistyminen vanhuuseläkkeen rinnalla. Myös osittainen vanhuuseläke on lisännyt merkittävästi eläkkeensaajien työntekoa vuodesta 2017 alkaen, vaikka kyseistä eläkettä saavia ei lueta varsinaisesti eläkeläisiksi.

Eläkeläisten työ on useimmiten epäsäännöllistä tai osa-aikaista. Esimerkiksi vanhuuseläkeläisten keskimääräinen työansio on samaa tasoa kuin heidän keskieläkkeensä, mikä viittaa ansiotason selkeään laskuun eläkettä edeltävästä tasosta.

Eläkkeellä tehtävän työn tilapäistä luonnetta kuvaa myös henkilömäärän vaihtelu vuoden aikana. Kun vuoden 2022 joulukuussa kävi työssä vajaat 110 000 alle 68-vuotiasta eläkkeensaajaa, koko vuoden aikana heitä oli lähes 150 000.

Ensisijainen kannustin työntekoon eläkkeellä ei ole lisätulon hankkiminen. Ansiotaso ja työn tilapäinen luonne samoin kuin aiheesta tehdyt tutkimukset tukevat tätä päätelmää. Lisäksi työtä tekevien eläkeläisten vanhuuseläkkeet ovat keskimäärin suurempia kuin muiden samanikäisten vanhuuseläkkeet.

Työnteko yleisempää eläkeläisnaisilla kuin -miehillä

Miesten keskuudessa työnteko eläkkeellä on harvinaisempaa kuin naisilla. Vuoden 2022 lopussa eläkkeen rinnalla teki töitä 60 000 naista. Miehiä oli vajaat 50 000. Jos eläkkeellä olevien yrittäjien työnteko olisi täysipainoisesti mukana tarkastelussa, sukupuoliero tasoittuisi huomattavasti.

Joulukuussa 2022 työssä olleiden eläkkeensaajien lukumäärä ja osuus kyseistä eläkettä saaneista alle 68-vuotiaista eläkkeensaajista sukupuolen mukaan

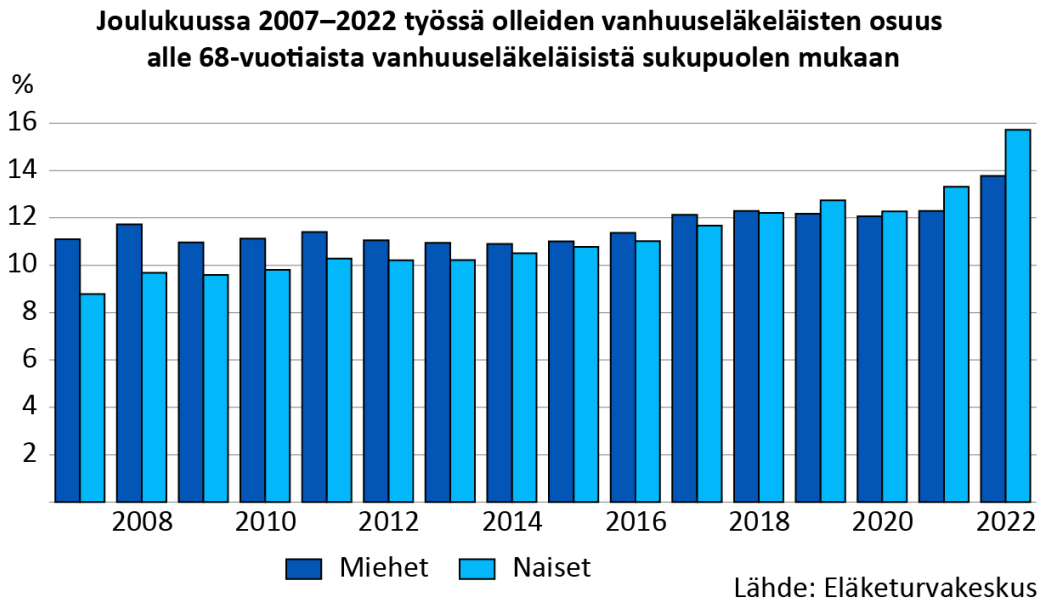
Eläkelaji	Miehet, hlö	Miehet, %	Naiset, hlö	Naiset, %
Kaikki	49 032	22,9	59 856	27,5
– Ilman osittaista vanhuuseläkettä	28 221	15,2	41 597	21,5
Varsinainen vanhuuseläke	17 662	13,8	20 648	15,7
Osittainen vanhuuseläke	20 795	73,0	18 256	78,5
Työkyvyttömyyseläke	10 533	18,3	20 864	33,3
– Täysi työkyvyttömyyseläke	5 423	10,8	7 652	16,2
– Osatyökyvyttömyyseläke	5 112	71,5	13 213	85,0

Lukumääräero miesten ja naisten välillä on erityisen suuri osatyökyvyttömyyseläkkeissä. Tämä eläke on naisilla huomattavasti yleisempi. Osatyökyvyttömyyseläkettä saavista valtaosa jatkaa työntekoa eläkkeen rinnalla eläkemuodon tavoitteen mukaisesti. Vuoden 2022 lopussa osaeläkkeellä olleista naisista 85 prosenttia teki töitä. Miehillä osuus oli yli 10 prosenttiyksikköä matalampi.

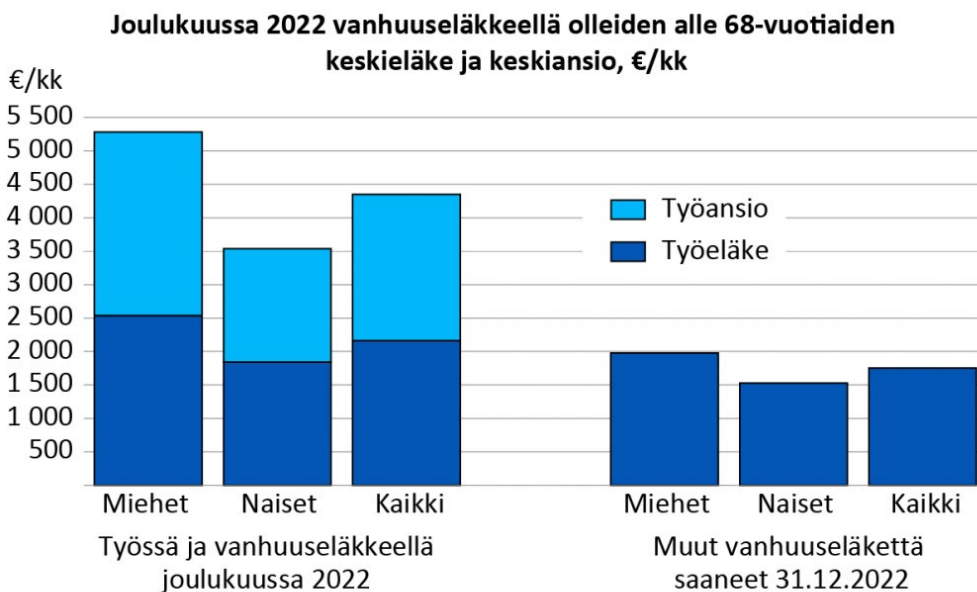
Osittainen vanhuuseläke on ainoa eläkeuoto, jossa työssä käyvien miesten lukumäärä on suurempi kuin naisten. Syy tähän on ilmeinen. Miehet valitsevat selvästi useammin osittaisen vanhuuseläkkeen kuin naiset. Naisista suurempi osuus kuitenkin jatkaa työntekoa myös tämän eläkkeen valittuaan.

Varsinaisella vanhuuseläkkeellä olleista 40 000 teki töitä

Varsinaisen vanhuuseläkkeen saajista 40 000 (15 %) alle 68-vuotiasta teki eläkkeen ohella töitä joulukuussa 2022. Työnteko vanhuuseläkkeen rinnalla on nykyisin hieman yleisempää naisilla kuin miehillä.

Vuoden 2022 aikana eläkkeen rinnalla teki töitä lähes 70 000 vanhuuseläkeläistä. Työkuukausia heille kertyi keskimäärin kuusi. Työnteko kaksinkertaisti vanhuuseläkeläisten kuukausitulot työkuukausina. Työkuukausien keskiansio oli lähes 2 200 €/kk eli samaa tasoa kuin tämän ryhmän keskieläke (€/kk).

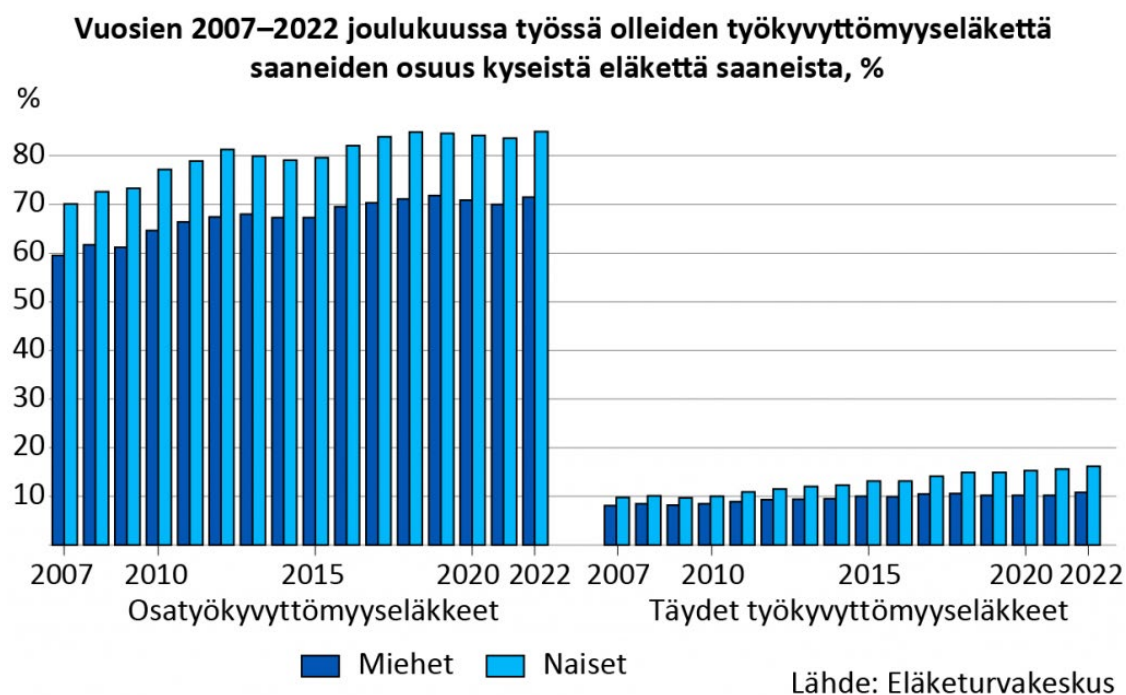

Joulukuussa 2022 työtä tehneiden eläkeläismiesten työn ja vanhuuseläkkeen yhteenlaskettu kuukausitulo nousi keskimäärin yli 5 000 euroon. Naisten keskitulo oli 3 500 euron tienoilla. Työssä käyvien eläkeläisten muita eläkkeensaajia keskimäärin korkeammat vanhuuseläkkeet viittaavat siihen, että heillä työntöön kannusteet eivät ole ensisijaisesti taloudellisia.

Vaikka työssä käyneillä vanhuuseläkeläisillä työeläke on keskimäärin kohtuullisen korkea, osalla se on matala. Joulukuussa 2022 työssä käyneistä vanhuuseläkeläisistä seitsemän prosenttia (2 600) sai työeläkettä alle takuueläkkeen rajamäärän 855 €/kk. Heistä kaksi kolmesta oli naisia. Tämän perusteella voidaan arvioida, että harvempi kuin joka kymmenes tekee töitä ennen kaikkea pienen eläkkeen ja lisäansioiden vuoksi.

Työkyvyttömyyseläkkeellä teki töitä 31 000

Myös työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla voi tehdä töitä, ja työnteko onkin lisääntynyt selvästi tarkastelujakson aikana. Erityisesti osatyökyvyttömyyseläkkeen rinnalla työnteko on yleistä – neljä viidestä osaeläkkeellä olevasta tekee töitä. Vuoden 2022 joulukuussa heitä oli 18 000, joista 13 000 oli naisia. Osaeläkkeen rinnalla työssä olleista hieman yli puolet oli alle 60-vuotiaita.

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavilla työnteko on harvinaisempaa, mutta vähäinen työnteko on mahdollista myös heillä. Vuoden 2022 joulukuussa täyden eläkkeen saajista oli työssä 13 000, joista naisia oli 8 000. Kaksi kolmesta oli iältään alle 60-vuotiaita.

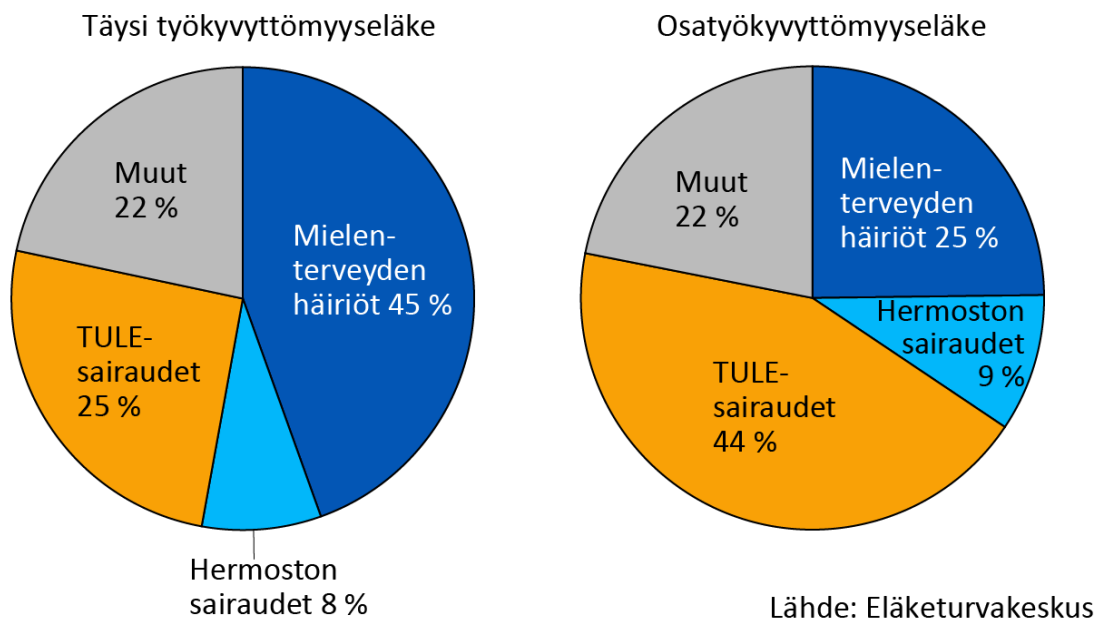
Osaeläke oli keskimäärin reilut 900 €/kk ja työansio lähes 1 800 €/kk. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden keskiansio oli vajaat 1 200 €/kk työkuukausilta. Työnteko nostaa sekä täyttä työkyvyttömyyseläkettä että osaeläkettä saavien kokonaistulon samalle tasolle. Tulo on selvästi korkeampi kuin vain työkyvyttömyyseläkkeellä olevilla.

Työkyvyttömyyden syyt ja työnteko

Työkyvyttömyyden syy vaikuttaa työntekomahdollisuuksiin eläkkeen rinnalla

Täyden eläkkeen rinnalla vuoden 2022 lopussa työtä tehneistä lähes puolet oli saanut eläkkeen mielenterveyden häiriöiden perusteella. Joka neljännen eläkkeen taustalla oli tuki- ja liikuntaelinten sairaudet. Osaeläkkeen kohdalla tilanne on päinvastainen. Lähes puolet teki töitä tuki- ja liikuntaelinten sairauksista huolimatta. Mielen sairaudet olivat taustalla joka neljännellä työssä käyneellä osaeläkkeen saajalla.

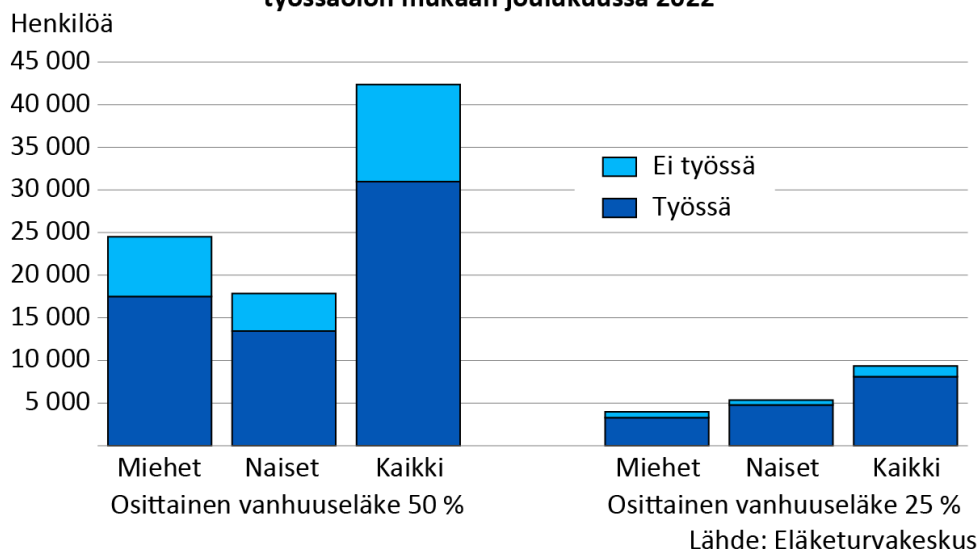
Joulukuussa 2022 työssä olleet työkyvyttömyyseläettä saaneet työkyvyttömyyden syyn mukaan

Valtaosa osittaisen vanhuuseläkkeen valinneista jatkaa työntekoa

Vuoden 2022 lopussa osittaista vanhuuseläkettä maksettiin yli 50 000 työeläkevakuutetulle. Osittaisen vanhuuseläkkeen alaikäraja on 61 vuotta. Osittaisena vanhuuseläkkeenä voi nostaa neljäsosan tai puolet eläkkeen alkamaiseen mennessä karttuneesta eläkkeestä. Suurin osa on valinnut 50 prosentin tasoisen eläkkeen.

Osittaista vanhuuseläkettä saaneiden jakautuminen työssäolon mukaan joulukuussa 2022

Osittaista vanhuuseläkettä saaneista valtaosa oli työssä vuoden 2022 lopussa. Kolme neljästä 50 prosentin tasoisen eläkkeen valinneista jatkoi työntekoa, ja lähes 90 prosenttia 25 prosentin tasoista eläkettä saaneista oli työssä.

Ei ole yllätys, että työssä käyvien osuus osittaisen vanhuuseläkkeen valinnoilla on suuri. Eläke on käytännössä alle puolet karttuneen eläkkeen määrästä, joten se harvalla riittää elämiseen. Vuoden 2022 lopussa työtä tehneiden 50 prosentin eläke oli keskimäärin 900 €/kk, ja 25 prosentin eläke puolet siitä. Eläkkeen lisäksi miehet saivat työansiota keskimäärin 3 700 €/kk ja naiset vajaan 2 900 €/kk.

Osittainen vanhuuseläke korvasi vuoden 2017 eläkeuudistuksessa osa-aikaeläkkeen, jonka maksamisen edellytyksenä oli työnteon jatkaminen. Edelleen eläkemuoto kannustaa varttuneita jatkamaan työntekoa. Kun työuran loppupään työkuormaa voi eläkkeen avulla vähentää elintason laskematta merkittävästi, se voi auttaa jaksamaan työelämässä entistä pitempään.

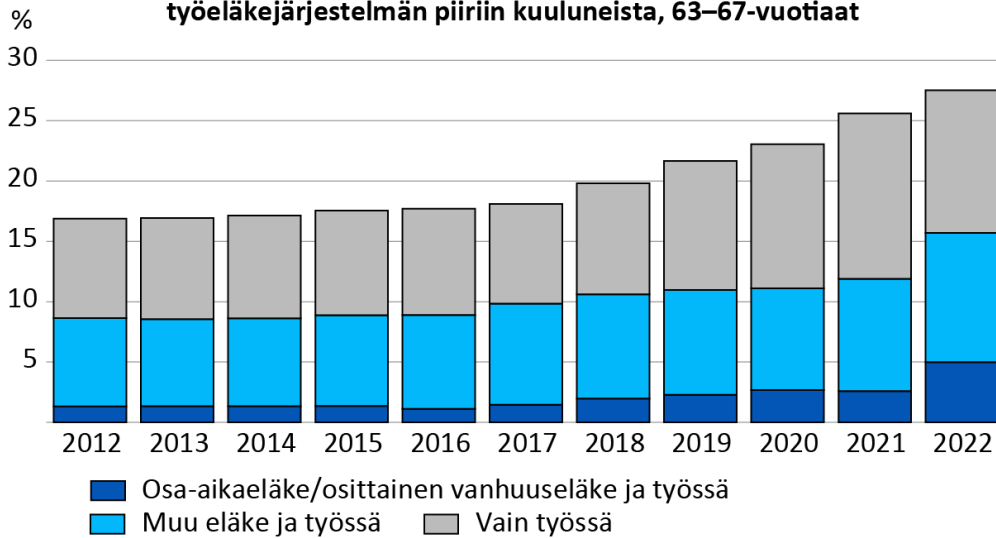
Eläkeläisten työnteko vaikuttaa työllisyysasteeseen

Eläkeläisten työnteko nostaa ikääntyneiden työllisyysastetta

Useampi kuin joka neljäs 63–67-vuotias työeläkejärjestelmän piiriin kuulunut teki töitä vuoden 2022 lopussa. Työssä olleiden osuus ikäryhmästä nousi hitaasti 2010-luvun puoliväliin saakka, mutta sen jälkeen nousu on ollut voimakasta. Työnteko on yleistynyt 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen sekä eläkeläisillä että työssä ilman eläkettä jatkaneilla.

Vuoden 2022 lopussa ikäryhmän työssä olleista 12 prosenttia ei saanut työeläkettä. Viisi prosenttia sai osittaista vanhuuseläkettä ja loput lähes 11 prosenttia sai jotain muuta, pääosin varsinaista vanhuuseläkettä.

**Vuosien 2012–2022 lopussa työssä olleiden osuus
työeläkejärjestelmän piiriin kuuluneista, 63–67-vuotiaat**

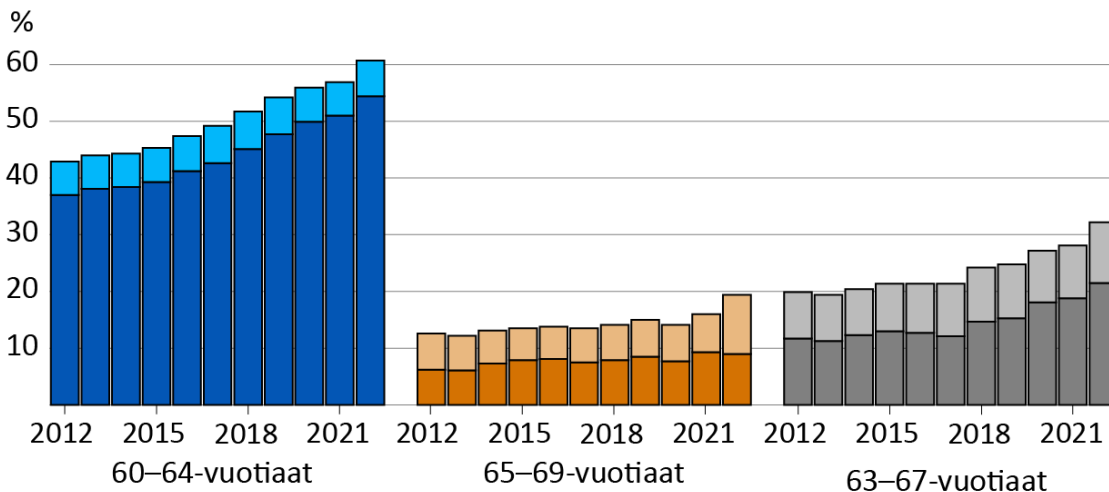
Vuonna 2018 osittaisen vanhuuseläkkeen saajat ohittivat osa-aikaeläkkeen saajien määrän.

Lähde: Eläketurvakeskus

Samalla kun eläkeikäisten ja eläkeläisten työnteko yleistyy, nousee myös ikääntyneiden työllisyysaste. Esimerkiksi 65–69-vuotiaiden ikäryhmässä eläkeläisten tekemä työ selittää puolet vuoden 2022 työllisyysasteesta. Lisäksi tässä ikäryhmässä 2 400 osittaisen vanhuuseläkkeen saajaa teki töitä joulukuussa 2022.

Vastaavasti 60–64-vuotiaiden ikäryhmässä joka kymmenes työllinen oli eläkkeensaaja. Jos osittaisen vanhuuseläkkeen saajat otettaisiin huomioon eläkkeensaajina, eläkkeensaajien osuus nousisi 16 prosenttiin.

Eläkeläisten työntöön vaikutus 60–69-vuotiaiden työllisyysasteisiin 2012–2022

Pylväiden vaaleampi yläosa kuvaa eläkkeensaajien osuutta ikäryhmän työllisistä. Eläkeläisiin eivät sisälly osittaista vanhuuseläkettä tai osa-aikaeläkettä saavat.

Lähde (työllisyysasteet): Suomen virallinen tilasto (SVT): Työvoimatutkimus. ISSN=1798-7830. Helsinki: Tilastokeskus.

Eläkeläisten osuus -laskelma tehty Eläketurvakeskuksessa.

Lähde: Eläketurvakeskus

(Päivitetty 19.12.2023)

Tilaston kuvaus

Eläkeläisten työnteko

Tuottaja: Eläketurvakeskus

Tilaston kotisivu: <https://www.etk.fi/tutkimus-tilastot-ja-ennusteet/tilastot/elakelaisten-tyonteko/>

Aihealue: Työ, palkat ja toimeentulo

Tilasto kuuluu Suomen viralliseen tilastoon (SVT): Ei

Kuvaus

Tilasto kuvaa työikäisten eläkkeensaajien työeläkevakuutettua työskentelyä sekä heidän keskimääräisiä ansioitaan ja työeläkkeitään.

Tietosisältö

Tilasto sisältää tietoja eläkeläisten työnteosta työikäisen väestön keskuudessa. Työntekoa tarkastellaan henkilömäärien lisäksi väestöosuuksien ja ajassa tapahtuvien muutosten avulla. Tietoja esitetään myös eläkkeensaajien keskieläkkeistä ja -ansioista.

Käytetyt luokitukset

Sukupuoli, ikä, eläkelaji, sairauspääryhmä.

Tietojenkeruumenetelmät ja tietolähde

Eläkkeensaajien työssäkäyntiin liittyvät tiedot perustuvat työeläkejärjestelmän ansainta- ja eläkerekisterien sisältämiin tietoihin.

Työllisyysasteita koskevat tiedot perustuvat Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen.
Työvoimatutkimus

Päivitystiheys

Kerran vuodessa.

Valmistumis- tai julkistamisaika

Tiedot ilmestyvät tilastovuotta seuraavan vuoden lopussa. Julkistusaika ilmoitetaan vuosittain tilastojen julkistamiskalenterissa sivulla <https://www.etk.fi/tutkimus-tilastot-ennusteet/tilastot/julkistamiskalenteri/>.

Aikasarja

Tilaston aikasarja alkaa vuodesta 2007.

Asiasanat

eläkeläiset, työssäkäynti, työssä jatkaminen, ansiotyö, työllisyysaste, ikääntyvät työntekijät, työeläkkeet

Käsitteet ja määritelmät

Työhön liittyvät käsitteet

Työeläkejärjestelmä

Työeläkejärjestelmä jakautuu yksityiseen ja julkiseen sektoriin.

Suurin osa yksityisellä sektorilla työskentelevistä vakuutetaan työntekijän eläkelain TyEL:n piirissä.

Julkisella sektorilla työskentelevät vakuutetaan pääasiassa julkisten alojen eläkelaki JuEL:n mukaan. Lain piiriin kuuluvat Kevan jäsenyhteisöjen, valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevat henkilöt. Julkisella sektorilla eniten vakuutettuja on kuntien palveluksessa.

Työeläkevakuutettu, vakuutettu

Henkilö, joka on tilastointiajankohtana tai aiemmin ollut työsuhteessa tai yrittäjänä, ja jolla on eläketapahtuman sattuessa oikeus työeläkkeeseen.

Työeläkevakuutettu työ

Ikävälillä 17–67 tehty työ on työeläkevakuutettava. Vakuuttamisvelvollisuus päättyy 68 vuoden täyttämiseen ja se koskee ansioita, jotka ovat kuukaudessa vähintään rajamäärän suuruisia (62,88 euroa/kk vuonna 2022). Myös eläkkeensaajan ansiotyö pitää vakuuttaa, ja siitä karttuu eläkettä.

Koska vakuuttamisvelvollisuus päättyy 68 vuoden täyttämiskuukauden lopussa, tarkastelu on Eläkeläisten työnteko -tilastossa rajattu 67-vuotiaisiin.

Työeläkevakuutettu yrittäjätoiminta

Yrittäjätoiminta pitää vakuuttaa, jos vuosityötulo on vähintään 8 261,71 euroa (vuonna 2022). Myös eläkkeensaajan harjoittama yrittäjätoiminta pitää vakuuttaa. Poikkeuksena ovat työeläkelakien perusteella vanhuuseläkkeellä olevat yrittäjät. He eivät kuulu pakollisen YEL-vakuutuksen piiriin, mutta voivat ottaa vapaaehtoisen YEL-vakuutuksen. Tämän vuoksi osa eläkkeen ottaneista yrittäjistä puuttuu aineistosta, vaikka he jatkavat yrittäjinä.

Työssä oleviksi katsotaan sekä pakollisen että vapaaehtoisen YEL-vakuutuksen piiriin kuuluvat yrittäjät. YEL:ssa tarkoitettu yrittäjä on henkilö, joka tekee ansiotyötä olematta tässä työssään virka- tai työsuhteessa. Myös yrittäjän perheenjäsen on yrittäjä, jos hän työskentelee yrityksessä, mutta ei ole tässä työssään työsuhteessa.

MYEL:ssa vakuuttamisvelvollisuuden vuosityötulon raja on vähintään 4 130,86 euroa (vuonna 2022). MYEL-vakuutus on otettava, jos harjoittaa maatilataloutta vähintään viiden MYEL-hehtaarin tilalla itse työtä tehden. Vakuuttamisvelvollisuus koskee myös perheenjäseniä, jotka pääasiallisesti työskentelevät viljelmällä.

MYEL:n piiriin ovat kuuluneet vuodesta 2009 alkaen myös apurahansaajat, jotka harjoittavat tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa.

Myös eläkkeensaajan harjoittama MYEL-toiminta voidaan vakuuttaa, jos MYEL:n edellytykset täyttyvät.

Työssä oleva

Henkilö, joka on ollut kalenterikuukauden aikana työeläkettä kartuttavassa työssä tai työeläkevakuutettuna YEL- tai MYEL-toiminnan perusteella.

Vuoden lopussa työssä oleva

Henkilö, joka on ollut työssä joulukuun aikana tai vuoden lopussa (riippuen työnteon ilmoitustavasta). Tämä aiheuttaa pieniä eroja tilastoihin vuoden lopun lukumäärissä.

Eläkkeeseen liittyvät käsitteet

Eläkkeellä oleva

Henkilö, joka saa omaan työuraan perustuvaa työeläkettä. Vaikka osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavia ei pidetä eläkkeelle siirtyneinä, heidät on tässä tilastossa katsottu eläkkeensaajiksi.

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää 17–63-vuotiaalle, jolla on työkykyä alentava sairaus ja työkyvyttömyyden voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden. Täysi työkyvyttömyyseläke maksetaan, jos työkyvyn aleneminen on vähintään 3/5. Osatyökyvyttömyyseläke maksetaan, jos työkyvyn aleneminen on 2/5–3/5.

Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää määräaikaisena kuntoutustukena tai toistaiseksi voimassa olevana eläkkeenä, jolloin sen päättymisajankohtaa ei ole määritelty. Kuntoutustukea maksetaan työkyvyttömälle henkilölle, jonka vamman tai sairauden voidaan olettaa todennäköisesti paranevan hoidon tai kuntoutuksen avulla. Myös kuntoutustuki voidaan myöntää osaeläkkeen suuruisena. Kuntoutustuki luetaan tässä työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täyden eläkkeen suuruisena tai osittaisena. Työkyvyttömyyseläkkeen saajalla on oikeus tehdä eläkkeen aikana ansiotyötä jäljellä olevalla työkyvyllään. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen aikana työansioiden tulee jäädä alle 40 prosenttiin vakiintuneesta keskiansiosta. Täysi työkyvyttömyyseläke muutetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi, jos ansiot ylittävät 40 prosenttia mutta ovat enintään 60 prosenttia eläkettä edeltäneestä vakiintuneesta ansiotasosta. Eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos ansiot ylittävät ansiorajan.

Vanhuuseläke

Vanhuuseläkkeelle on voinut jäädä joustavasti 63–68-vuotiaana, kun lopettaa työn, josta jää eläkkeelle. Vuonna 2022 alaikäraja nousi 64 vuoteen. Yleissäännön lisäksi julkisella sektorilla on eräitä poikkeusryhmiä, joissa vanhuuseläkkeelle voi jäädä ennen yleistä vanhuuseläkeikää. Tällaisia ryhmiä on esimerkiksi puolustusvoimissa.

Vanhuuseläkkeen saaminen ei estä työskentelyä, eivätkä eläkeaikaiset ansiotulot vaikuta eläkkeen maksamiseen. Vanhuuseläkkeen rinnalla tehdyn työn perusteella karttunut eläke myönnetään aikaisintaan 68-vuotiaana.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke korvasi osa-aikaeläkkeen vuonna 2017. Sen ottaminen ei edellytä työsuhteen päättymistä, joten tässä tilastossa osittaisen vanhuuseläkkeen valinnoita ei katsota vanhuuseläkkeellä oleviksi. He ovat kuitenkin mukana kaikkia eläkkeensaajia koskevissa taulukoissa. Osittaista vanhuuseläkettä saaneita koskevia tietoja on taulukoitu myös erikseen.

Muut käsitteet

Ikä

Henkilön ikä tarkasteluvuoden lopussa. Työikäisillä tai aktiivi-ikäisillä tarkoitetaan tässä yhteydessä 17–67-vuotiaita. Tällä ikävälillä työ on työeläkevakuutettava ja työssäolotiedot talletetaan työeläkejärjestelmän rekistereihin.

Vanhuuseläkkeen valintaiässä olevilla tarkoitetaan 63–67-vuotiaita ja vuodesta 2022 lähtien 64–67-vuotiaita. Tässä iässä on mahdollisuus valita milloin jää eläkkeelle.

Työnteko eläkkeen rinnalla

Työssä ja eläkkeellä oleviksi tulkitaan henkilöt, jotka saavat jotakin omaan työuraan perustuvaa työeläkettä ja ovat samanaikaisesti eläkettä kartuttavassa työssä. Koska eläke maksetaan aina koko kalenterikuukaudelta, yhdenkin päivän työssäolo saman kuukauden aikana on eläkkeen rinnalla tehtyä työtä.